

**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX)
(GURISDIZZJONI SUPERJURI)
(SEZZJONI GENERALI)**

**MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta ta' l-4 ta' Ottubru, 2013

Citazzjoni Numru. 47/2008

**Louise armla ta' Saviour Camilleri; u
Christian Camilleri kemm f'ismhu proprju u kemm
b'hal kuratur u legittimu rappresentant tal-assenti
minuri Hannah, Beth u Sam ulied il-mejjet Ivan
Camilleri;
Joseph Camilleri u b'digriet tal-1 ta' Diċembru 2011 il-
gudizzju
għe trasfuż f'isem Rudolph u Sylvana aħwa Camilleri,
wlied
l-istess Joseph Camilleri li miet fil-mori tal-kawża, u
b'nota
tat-2 ta' Frar 2012, Cettina Camilleri aċċettat in-
nomina ta' kuratriċi
ad litem ta' uliedha minuri Rudolph u Sylvana aħwa
Camilleri; u
Dr. Bernardine sive Nadine Delicata**

vs

**Michele Camilleri u b'digriet tat-23 ta' Frar 2010
Dr. Jean Paul Grech ġie nominat b'hala kuratur
tal-wirt ġjaċanti tal-mejjet Michele Camilleri;
George Spiteri;
Grace mart Lawrence Galea;
Francesca mart Joseph Saliba;
Josephine mart Carmelo Micallef;
Jane mart Eucharistico Grech; u
Miriam mart Frank Saliba**

Illum II-Ġimgħa, 4 ta' Ottubru 2013

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Ġuramentat li permezz tiegħu l-atturi, wara li ppremettew :

1. Illi f'April tas-sena 1987, żewġ l-esponenti Saviour Camilleri, li jiġi wkoll missier l-atturi l-oħra minnbarra l-aħwa Hannan, Beth u Sam (li tagħha jiġi n-nannu paternu) kien istitwixxa kawża quddiem dina l-Onorabbli Qorti kontra l-konvenuti Michele Camilleri fejn talab il-likwidazzjoni u kundanna ta' ħlas ta' servigi resi mill-istess Saviour Camilleri lill-konvenut Michele Camilleri kemm personalment kif ukoll fil-kwalita' tiegħu ta' eredi tal-mejta Patrizia Camilleri oħt l-imsemmi konvenut Michele camilleri (ċitazzjoni numru 66/1987 DM 'Saviour Camilleri vs Michele Camilleri).

2. Illi fil-mori tal-kawża l-istess konvenut beda jittrasferixxi b'titolu gratwitu b'kull titolu ieħor a favur tal-konvenut George Spiteri u mart Maria Antonia li tiġi oħt il-konvenut Michele Camilleri u omm il-konvenuti l-oħra b'tali mod li jiġi assikurat li kwalunkwe kreditu eventwalment riżultanti favur l-attur f'dik il-kawża jiġi eluż billi d-debitur ma jkunx aktar solvibbli. Dan kollu jista' jirriżulta mir-riċerki li għamlu l-esponenti tat-trasferimenti li saru mill-konvenut Michele Camilleri.

3. Illi konfrontat b'sitwazzjoni fejn id-debitur kien qed jittrasferixxi l-proprjeta' tiegħu lil terzi li kienu jiġu minnu u li magħhom mar jabita l-imsemmi Saviour Camilleri istitwixxa mandat ta' inibizzjoni fejn wara li ppremetta li 'intimata ma għandu ebda introjtu ċert għajr l-għajnuna soċjali u l-uniku garanzija għal ħlas effettiv hija l-proprjeta' immobbiljari appartenenti lilhu". Li stess saviour Camilleri spjega li kellu suspett fondat illi l-intimat kien qiegħed ibiegħ u jiddisponi mill-immobbli kollha, proprjeta' tiegħu bi preġudizzju għad-drittijiet tar-rikorrenti talab il-ħruġ ta' mandat ta' inibizzjoni sabiex l-intimat jiġi inibt milli jiddisponi jew jittrasferixxi d-drittijiet immobbiljari li ġew indikati f'dokument anness mal-imsemmi favur terzi.

4. Illi bid-digriet tagħha tat-30 ta' Lulju 1987 dina l-Onorabbli Qorti, mogħti fl-att tal-Mandat numru 134/87, dina l-Onorabbli Qorti ċaħdet it-talba għal ħruġ tal-Mandat u dana peress li kif qalet din l-istess Qorti:-

"Peress illi kif jirriżulta fl-istess rikors ġia hemm proċeduri mexjin quddiem din il-Qorti u għalhekk il-jeddijiet tar-rikorrenti ġia jinsabu kawtelati u jistgħu jsiru l-provvedimenti opportuni f'dawk l-atti; u peress li l-Mandat m'huwix neċessarju biex jiġu mħarsa d-drittijiet tar-rikorrenti" (sic).

5. Illi jidher ċar li ċ-ċaħda ta' dan il-Mandat tal-'mano libera' lill-konvenut Michele Camilleri sabiex ikompli jittrasferixxi favur oħtu, r-raġel tagħha u uliedhom il-proprjeta' kollha li kellu b'tali mod li illum ma baqgħalu ebda proprjeta' immobbiljarja.

6. Illi fil-mori ta' dik il-kawża kien miet l-attur Saviour Camilleri u ċioe' fis-16 ta' Settembru 1997 il-wirt tiegħu għadda favur f'din il-kawża.

7. Peress b'sentenza tas-27 ta' Ġunju 2007 mogħtija fil-kawża Ċitazzjoni Numru 66/1987 (PC) fl-ismijiet 'Saviour Camilleri vs Michele Camilleri' liema sentenza għaddiet in ġudikat, ġiet likwidata favur l-attur u allura favur l-attur odjerni, s-somma ta' ħamest elef lira maltin (Lm5,000) ekwivalenti għal €11646.87 (ħdax il-elf, sitt mija

u sitta u erbgħin ewro u sebgħa u tmenin ewro ċenteżmu) iżda l-atturi sabu ruħhom li ma jistgħux jesegwixxu kontra l-konvenut Michele Camilleri peress li dan ma baqgħalu ebda proprjeta' mobbli jew immobbli fuq liema tista' tiġi esegwita l-imsemmija sentenza.

8. Illi permezz ta' kuntratt fl-atti tan-Nutar Dottor Paul George Pisani tal-wieħed u tletin (31) ta' Awwissu tas-sena elf disa' mija u disgħin (1990) il-konvenut Michele Camilleri assenja u ttrasferixxa b'titolu ta' 'datio in solutium' favur il-konvenut l-ieħor George Spiteri u marthu omm il-konvenuti l-oħra aħwa Spiteri, porzjoni divisa mir-raba' 'Ta' Diegu' fil-limiti taż-Żebbuġ, Għawdex tal-kejl ta' ċirca għaxart elef ħames mija u tmienja u sittin punt deċimali u ħamsa metri kwadri (10568.5 m.k.) u tmiss mill-punent in parti ma Triq il-Lampuk u in parti ma' Wind street, Ivant ma beni ta' Joseph Buttigieg u nofsinhar ma beni ta' Maria Ċini u Salvu saliba jew aventi kawża minnhom libera u franka.

9. Illi l-imsemmi trasferiment mill-konvenut Michele Camilleri favur ta' l-konvenut l-ieħor George Spiteri u martu Maria antonia Spiteri, omm il-konvenuti l-oħra sar b'qerq mid-debitur bi ħsara tal-jeddijiet tal-imsemmi Saviour Camilleri jew aħjar l-atturi odjerni.

Talbu lill-konvenuti jgħidu għaliex m'għandhiex din il-Qorti:

1. Tiddikjara u tiddeċiedi fl-interess ta' l-atturi illi l-imsemmija assenjazzjoni u trasferiment tal-art 'Ta' Diegu' fuq deskritta bħala magħmul b'qerq u bi ħsara tal-jeddijiet tal-atturi u għalhekk null u bla effett.

2. Konsegwentement tiddikjara l-istess art 'Ta' Diegu' fuq imsemmija għadu proprjeta' u f'idejn il-konvenut Michele Camilleri.

Bl-ispejjes u bl-ingunzjoni tal-konvenut għas-subizzjoni.

Rat ir-Risposta Ġuramentata tal-konvenuti li eċċepew:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Illi t-talbiet attriċi huma nfondati kemm fid-dritt kif ukoll fil-fatt.
2. Illi fl-ewwel lok u preliminarjament huwa sottomess li l-azzjoni odjerna hija perenta a tenur ta' l-Artikolu 1222(1) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta;
3. Illi fit-tieni lok u mingħajr preġudizzju għall-premess huwa sottomess li m'huwiex minnu li l-att tal-31 ta' Awwissu 1990 atti Nutar Paul George Pisani jikkonsisti fi trasferiment gratuwitu ta' proprjeta' iżda fil-verita' jikkonsisti fi trasferiment ta' proprjeta' b'kumpens għal servigi reżi u dan kif jirriżulta mill-kontenut ta' l-istess kuntratt, kif ukoll kuntratti oħra preċedenti għall-istess.
4. Illi fit-tielet lok u mingħajr preġudizzju għall-premess ukoll, huwa sottomess li l-att impunjat f'din il-kawża ma kien jinvolvi l-ebda frodi. Dan għaliex ħadd mill-partijiet fuq l-istess att ma kellu nteress, ħsieb jew intenzjonu li jiddefrawda id-drittijiet ta' l-atturi;

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Bl-ispejjeż.

Rat is-sentenza preliminari tagħha tal-5 ta' Ottubru 2010 fejn ċaħdet l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni.

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża, inklużi l-verbali tax-xhieda prodotti u d-dokumenti eseбити.

Rat id-digriet tagħha tat-3 ta' Mejju 2013 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza.

Rat in-Noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti.

Ikkunsidrat:

Illi permezz ta' din il-kawża l-atturi qed jitolbu li din il-Qorti tiddikjara kuntratt ta' *datio in solutum* li sar bejn il-konvenut Michele Camilleri minn naħa u oħtu Antonia Spiteri u żewġha George minn naħa l-oħra, kien magħmul b'qerq u bi ħsara tal-jeddijiet tagħhom u għalhekk null u

bla effett. Kif ġie stabilit bis-sentenza preliminari tagħha tal-5 ta' Ottubru 2010, l-atturi qegħdin jeżerċitaw l-hekk imsejja *actio pauliana*, kontemplata fl-artikolu 1144 tal-Kap.16. Huwa biss permezz ta' dan l-artikolu li l-liġi tagħna tagħti d-dritt li wieħed jattakka atti magħmula minn terzi bi preġudizzju għall-kreditu tiegħu, għax ikunu ġew lezi d-drittijiet tiegħu bi frodi da parti tal-kontranti f'każ ta' trasferiment b'titolu oneruż, u tad-donatur f'każ ta' titolu gratuwitu. Billi jirriżulta li qed tintalab ir-revoka tal-kuntratt tal-31 ta' Awwissu 1990 in atti Nutar Dottor Paul Pisani, li sar bejn il-konvenut Michele Camilleri u l-konjugi Spiteri,¹ li ma humiex minuri, u liema kuntratt jaqa' taħt id-definizzjoni ta' titolu oneruż, huma applikabbli għall-każ in eżami s-subinċiż (1) u (2) ta' dan l-artikolu. Minn dawn jirriżultaw ir-rekwiżiti ta' din l-azzjoni, u cioè':

(a) L-eżistenza ta' kreditur u debitur li timplika għalhekk li jkun hemm kreditu u debitu;

(b) Il-ħsara tal-jeddijiet tal-kreditur magħruf bħala l-*eventus damni*; u

(c) Il-qerq minn naħa taż-żewġ partijiet fil-kuntratt.

Għal dak li jirrigwarda l-ewwel rekwiżit, il-kliem "**kreditur**" u "**debitur**" fl-artikolu 1144 m'għandhomx jiġu ntepretati fis-sens restrittiv illi l-*actio pauliana* tista' tiġi eżerċitata biss meta wieħed għandu jieħu u l-ieħor għandu jagħti flus, imma għandhom jiġu meqjusa li jikkomprenđu kull persuna li għandha xi jedd u kull persuna marbuta b'xi obligazzjoni. Dan jirriżulta ċar mill-mod kif inhuma użati l-kliem "kreditur" u "debitur" fis-subtitolu IV tat-titolu IV "Effetti ta' Obligazzjonijiet" tal-Kap.16, fejn huwa inkluż l-artikolu 1144, kif ukoll mill-prinċipji enunċjati mill-qrati taljani li għalihom saret referenza mill-Qorti ta' l-Appell fil-kawża Mifsud vs Ċini tas-7 ta' Diċembru 1934, li riteniet "*illi l-kelmiet 'kreditur' u 'debitur' ta' l-artikolu 850 (illum*

---

¹ Ara kopja ta' dan il-kuntratt esebita bhala Dok.A a fol. 10 – 12 tal-process

1144) *għandhom jittieħdu fis-sens wiesa li jiġu użati fl-istess Titolu tal-Liġi fejn jinsab dan l-artikolu...*²

Fil-każ in eżami il-kreditu ta' l-atturi huwa l-pretensjoni li kellu Saviour Camilleri, (r-raġel ta' l-attributi Louise Camilleri, u missier u nannu rispettivament ta' l-atturi l-oħra), li jitħallas tas-serviġi li huwa qal li kien irrenda lill-ħuh il-konvenut Michele Camilleri. Infatti dwar dawn is-serviġi huwa kien istitwixxa kawża kontra ħuh,³ u kien proprju fil-mori tas-smiegħ tagħha li sar il-kuntratt kontestat mill-atturi presenti. Għalhekk, għalkemm kif jargumentaw il-konvenuti fin-Noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tagħhom, meta sar il-kuntratt kontestat ma kienx għad hemm xi kreditu kanonizzat favur Saviour Camilleri, "...għall-eżercizzju tal-azzjoni pawljana ma hemmx bżonn li l-proponent ikollu dritt likwidu, imma biżżejjed li jkollu dritt li jiġi preġudikat bl-att impunjat u huwa sufficjenti li r-raġuni tal-kreditu li tkun biss potenzjali għall-epoka 'della redazione' tal-att impunjat li jsir wara."⁴

Għal dak li jirrigwarda l-**eventus damni**, ingħad fl-istess sentenza appena citata illi "...*huwa biżżejjed u sufficjenti li jkun jista' jingħad li jkun hemm dannu meta l-att impunjat jippreġudika l-kreditur, li b'dak l-istess att jiġu lilu mneħħija l-possibilitajiet li jkun sodisfatt fir-raġunijiet tiegħu mal-patrimonju tal-istess debitur. Fl-añhar nett jingħad li d-dannu f'din l-azzjoni li jirriżenta l-kreditur irid ikun jidderiva direttament mill-att impunjat.*⁵

Fil-każ in eżami l-atturi qegħdin isostnu li bil-kuntratt impunjat, huma ġew f'posizzjoni li ma jistgħux jesegwixxu t-titolu eżekuttiv li għandhom favur tagħhom bis-saħħa tas-sentenza mogħtija fil-kawża li kien fetaħ Saviour Camilleri għal-likwidazzjoni u ħlas ta' kumpens għal serviġi resi. B'dik is-sentenza kienet ġiet likwidata s-somma ta' Lm5000 bħala kumpens, li issa ma jistgħux jirkupraw billi Michele Camilleri, wara t-trasferiment li sar

---

² Kollez. Vol. XXIX.i.28

³ Citazzjoni numru 66/1987 fl-ismijiet: Saviour Camilleri vs Michele Camilleri, deciza minn din il-Qorti fis-27.06.2007

⁴ Prim'Awla: Sciortino vs Vella et.: 27.06.1961, kollez vol. XLV.ii.700

⁵ Ibid.

ta' l-għalqa imsemmija fir-Rikors ġuramentat, ma kienx fadallu beni, la mobbli u lanqas immobbli, fuq x'hiex ikunu jistgħu jese gwixxu. Il-konvenuti jargumentaw fin-Noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tagħhom, li l-atturi ma ressqu ebda prova dwar dan, imma kif jinsab stabilit fil-ġurisprudenza, *“id-dottrina u l-ġurisprudenza pero' ma jinsistux li huwa l-kreditur li jrid jeżawrixxi r-rimedji kollha li għandu kontra d-debitur, iżda d-debitur jista' jekk irid, ixejjen l-azzjoni paoliana billi jindika lill-kreditur assi oħra tiegħu li fuqhom il-kreditur jista' jese gwixxi. **Hu d-debitur li jrid juri li hu solvibbli u mhux il-kreditur li jrid juri li d-debitur tiegħu hu insolwibbli.**”*⁶

Imma l-konvenuti fl-ebda stadju tal-proċeduri ma indikaw kif l-atturi setgħu jese gwixxu dan it-titolu eżekuttiv li kellhom favur tagħhom. Sinjifikanti wkoll kif, in segwitu għall-mewt tal-konvenut Michele Camilleri, d-debitur ta' l-atturi, fil-mori tas-smiegħ ta' din il-kawża, ħadd mill-presunti eredi tiegħu ma assumu l-atti tal-kawża, u kellu jiġi appuntat kuratur tal-elenku biex jirrapresenta l-wirt gjaċenti tiegħu.⁷ Dan ma jistax ma jkunx indikattiv tal-fatt li, kif sostnew l-atturi, tassew li d-debitur ma kien għad fadallu ebda assi.

Għal dak imbagħad li jirrigwarda **l-qerq fid-debitur u t-terz akkwirent**, il-prinċipji relattivi kif stabiliti mill-ġurisprudenza, huma s-segwenti:

1. Billi l-liġi tipprovdi illi l-frodi fil-kuntratt ma tistax tiġi presunta, l-*onus* tal-prova tagħha jispetta lill-kreditur jew kredituri li jallegawh meta jipponu l-kawża;
2. Din il-prova tista' ssir b'kull xorta ta' mezzi, kemm dawk diretti kif ukoll dawk indiretti, li jinkludu preżunzjonijiet u indizji li jridu jkunu gravi, precizi u konkordanti;
3. Il-frodi stess tista' tkun indiretta jew oġġettiva, li tista' tikkonsisti biss fix-xjenza tad-debitur illi bl-att impunjat huwa mhux se jibqa' f'posizzjoni li jilqa' b'mod suffiċjenti

⁶ Qorti tal-Kummerċ: Hare vs Diacano: 29.03.1920; kollez.vol.XXIV.III.789

⁷ Ara digriet ta' din il-Qorti tat-23 ta' Frar 2010 a fol.54 tal-process

d-dritt tal-kreditur tiegħu, fis-sens li jkun biżżejjed għall-attur li jipprova biss li d-debitur kien jaf li qed jirrendi mpossibbli jew diffiċli għall-kreditur li jikkonsegwixxi dak li lilu jistħoqq in korrispondenza u bħala korollarju neċessarju tad-dritt tiegħu.⁸

Billi l-kuntratt kontestat kien wieħed oneruż, irid ikun hemm ukoll il-**partecipatio fraudis**. Kif gie mfiesser mill-qrati tagħna: *“Bi frodi tat-terz akkwirent għandu jiftiehem in-notizja li dan kellu tal-istat tad-debitur, jigifieri x-xjenza li d-debitur, bl-att li kien sejjer jagħmel, kien ser jirreka dannu lill-kreditur, sija billi d-debitur jirrendi ruħu insolwibbli, sija billi tzzdied din l-insolvenza. Mela l-prova tal-fatt mhux tal-intenzjoni għaliex l-intenzjoni li tirreka dannu mhix rekwizit tal-azzjoni.”*⁹

Fil-każ tagħna nsibu li l-kuntratt in kontestazzjoni sar meta l-konjuġi Antonia u George Spiteri kienu għabru lil Michele Camilleri għandhom biex jieħdu ħsiebu. Id-debitur Michele Camilleri, la ma kienx mentalment inkapaċi suppost li kien jaf f'hiex kienu jikkonsistu l-assi tiegħu, u li jekk kien se jiddisponi minn waħda mill-aħjar beni li kellu, ma kienx ser ikun jista' jissodisfa l-pretensjoni ta' ħuh Saviour dwar is-serviġi. Hekk ukoll minħabba l-parentela stretta li kien hemm bejniethom, u l-fatt li minħabba l-illitteriżmu u l-kundizzjoni ta' saħħa tiegħu, Michele Camilleri ma kienx f'posizzjoni jamministra ħwejjġu waħdu, żgur għalhekk li l-konjuġi Spiteri kienu jafu bis-sitwazzjoni finanzjarja tiegħu. Ma setgħux ma kienux jafu wkoll li Saviour Camilleri (ħu Antonia wkoll), kien qed ifittex li jithallas għas-serviġi li qal li kien irrenda lil Michele, u li l-kuntratt ta' *datio in solutum* sar propju fil-mori tas-smiegħ ta' dik il-kawża. Huwa minnu illi dak il-kuntratt suppost sar in sodisfazzjoni tas-serviġi li l-istess Michele Camilleri kien irrikonoxxa li l-konjuġi Spiteri kienu rrendewlu preċedentement.¹⁰ Imma huwa veru wkoll li, wara li Michele kien ġia ttrasferielhom il-proprijeta' tar-residenza tiegħu, ħaġa li tidher li kienet il-

⁸ Kollez. Vol.XLV.ii.700

⁹ Prim'Awla: Chircop vs Mifsud et.: 25.01.1954

¹⁰ Ara referenza għall-kuntratt ta' rikonoxximent ta' debitu li kien sar fit-2 ta' Ottubru 1986, fil-kuntratt ta' *datio in solutum* tal-31.08.1990 (Dok.A a fol.10 tal-process)

kawża tat-tilwim li nqala' bejn l-aħwa Camilleri,¹¹ il-konjuġi Spiteri ma setgħux ma rrealizzawx li bit-tneħħija wkoll ta' għalqa ta' 'l fuq minn għaxart elef metri kwadri mill-patrimonju ta' Michele Camilleri bil-kuntratt in kwistjoni, ċertament kien ser jitnaqqas sostanzjalment l-assi tiegħu, b'tali mod li issa kien se ikun ferm diffiċli jekk mhux ukoll impossibbli għal Saviour Camilleri li jitħallas, kemm il-darba, kif fil-fatt ġara, dik il-kawża għas-serviġi kellha tinqata' favur tiegħu.

Billi għalhekk jirriżulta li ġew sodisfatti r-rekwiżiti kollha sabiex tirnexxi kawża bħal din, ma tibqa' ebda raġuni għaliex it-talbiet attriċi m'għandhomx jintlaqgħu.

Għal dawn il-motivi tiddeċidi l-kawża billi, filwaqt illi tiċhad ukoll l-eċċezzjoni l-oħra tal-konvenuti, tilqa' t-talbiet attriċi u:

1. Tiddikjara u tiddeċidi fl-interess tal-atturi illi l-assenjazzjoni u trasferiment tal-art "ta' Diegu" deskritta fi-Rikors Ġuramentat, li saru bil-kuntratt ta' *datio in solutum* tal-31 ta' Awwissu 1990, atti Nutar Dottor Paul George Pisani, bejn il-konvenut Michele Camilleri minn naħa u l-konjuġi George u Antonia Spiteri minn naħa l-oħra, bħala magħmula b'qerq u bi ħsara tal-jeddijiet tal-atturi u għalhekk nulli u bla effett; u

2. Konsegwentement tiddikjara li l-istess art "ta' Diegu" għadha f'idejn il-konvenut Michele Camilleri, jew aħjar illum, in segwitu għall-mewt tiegħu fil-mori tal-kawża, f'idejn il-wirt gjaċenti tiegħu.

Bl-ispejjeż, apparti dawk ġia deċiżi bis-sentenza *in parte* tagħha tal-5 ta' Ottubru 2010, ikunu a karigu tal-konvenuti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

¹¹ Ara xhieda ta' Mary Saliba a fol.110 tal-process